

На Сајму туризма у Београду промовисана су жичка ускршња јаја. То је уметничка креација на дрвету, која се ослања на традицију и мотиве једног од најстаријих православних храмова на Балкану. Ова презентација Туристичке организације Краљева, како смо сазнали, прва је у низу, поводом прославе 8

ПО УЗОРУ НА ХИЛАНДАР

Манастирска црква Светог Спаса је данашњи изглед добила после детаљне рестаурације између 1925. и 1936. године. Основу храма чини пространи брод са широком апсидом на источној страни. Црква је зидана каменом и опеком.

Манастирска трпезарија живописана је у време обнове крајем 13. века.

Источно од главног манастирског храма налази се црква Св. Теодора Тирона и Теодора Стратилата, из 14. века, једина још очувана грађевина средњовековног манастирског комплекса, једноставне архитектуре и

племенитих пропорција, обновљена крајем 18. века.

- Храм Светог Спаса припада рашком архитектонском стилу, а по узору на манастире на Светој Гори, обојен је у црвено. Жича је осликана залагањем Светог Саве око 1220. а како и доликује првом седишту српске аутокефалне архиепископије, фрескама су је

Мати свих цркава: ЖИЧА

ОСАМ ВЕКОВА СРПСКЕ САБОРНОСТИ

У посети манастиру Жича, мати свих цркава, како га је назвао Свети Сава, који се припрема за прославу 800 година од свог оснивања

векова од оснивања манастира Жича.

- Ми намеравамо у јуну да у Краљеву отворимо прву сталну изложбу археолошког блага пронађеног у манастиру Жича, које води порекло из Ц и ЦИ века. Тиме се доказује да је у долини Ибра, поред данашњег Краљева, још у гвозденом добу постојала насеобина са богатим друштвеним и културним животом. Није зато било случајно што су два брата Немањића, Сава и Стефан, на том простору подигли своју цркву Светог Спаса - рекла нам је Вера Петровић, археолог и аутор ове значјане изложбе.

Манастир Жича је задужбина краља Стефана Првовенчаног (1195-1223). Овај Дом Спасов, храм Вазнесења и духовни центар српске средњовековне државе, основан је 1206. године када је манастир Жича постао средиште новоосноване српске архиепископије. Градња главне манастирске цркве посвећене Христовом Вазнесењу започета је око 1206. године, а завршена пре 1217. године, када је ктитор добио краљевску круну из Рима. После стицања црквене аутономије Жича је постала седиште првог српског архиепископа Саве Немањића, о чему постоји оснивачка Повеља.

- У време Светог Саве манастир Жича је био проглашен за мати свих српских цркава. У манастиру Жича је крунисан Савин брат, краљ Стефан Првовенчани. Све до 1253. када је црквено седиште пребачено у Пећ, овде су крунисани и остали владари из лозе Немањића, рукополочен је архиепископ Арсеније, и миропозамани су краљеви из династије Обреновић, Александар и из династије Карађорђевић, Петар и Александар. Уосталом, због крунисаних 7 краљева град Карановац је и добио име Краљево - каче Радојка Савић, директор Туристичке организације.

-РПСКА ЖИТЦА

Манастир Жича налази се у селу Крушевици, на путу између Краљева и Матарушке Бање. Сматра се да назив Жича потиче од првобитног имена -Житца- који долази од речи жито, јер је крај у којем се налази манастир особито житородан.

На трону Епархије жичке од 1934. године, овде у овој светој лаври налазио се и владика Николај (Велимировић) све до 1941. године, када су га фашисти ухапсили. Манастир и данас чува успомену на великог владика Николаја. Нови епископ жичке епархије јесте владика Хрисостом.

- Верујем да народ доживљава Жичу као симбол своје саборности. То је душа народна, зато је она и највише страдала кроз векове. Непријатељ је увек уништавао оно што највише вреди, људске животе и културну тековину - каже отац Герасим.

Као ни један други српски манастир, Жича је доживела трагична разарања. Прво веће разарање било је у последњој деценији 13. века од стране Кумана, а затим под најездом Турака. Обнавља га краљ Милутин у 14. веку. Подизана и рушена, чувана и напуштана, надграђивана и од пријатеља и од непријатеља, Жича данас мало личи на ону из времена краља Стефана Првовенчаног и архиепископа Саве. Данашњи изглед резултат је великих рестаураторских захвата између 1925. и 1935. године и крајем осамдесетих година.

- Манастир је грађен без дубоких темеља, па је подложен потресима. Ми смо деценијама имали због тога велике проблеме, јер поред храма пролази магистрални пут, па је пролазак тешких возила изазвао пуцање манастирских зидова. Уз то задесио нас је и земљотрес, а и авиони НАТО су бацали 1999. своје бомбе уз саме зидине иче, тако да је и то оштетило нашу светињу. Само Бог је сачувао ову српску царску лавру од пропасти - рекао нам је архимандрит Герасим.

украсили најбољи мраморници и сликари из Цариграда и Солуна. Најзначајнију целину чине најмлађе фреске, настале између 1309. и 1316. године, у време велике обнове после страдања од Кумана. Жича је имала једну од најбогатијих ризница, у којој су се налазили риза и појас пресвете Богородице, мошти светих апостола и мученика, иконе, златне сасуде и одежде. Од некадашње богате манастирске ризнице готово да ништа није сачувано осим реликвије деснице Св. Јована Претече оковане сребром, коју је у манастир донео Свети Сава и део Часног Крста украшен бисерима, који се у катедрали Св. Марије у Сијени - открива нам археолог Вера Петровић, која нам је потврдила да су краљевачки истраживачи на манастирском имању пронашли фрагменте првог фреско слоја из 13. века, са јасним ликовима, који су уништити Татари, а у својим гробницама сачували тадашњи монаси. Најстарије фреске у Жичи, изведене непосредно по Савином повратку у земљу, сачуване су само у певничким просторијама. У осталим деловима цркве - у олтарском простору, наосу и старој припрати, оне су касније, због оштећености, замењене новим слојем. На источним странама сачуване су сцене Распећа Христовог и Скидање са крста. На осталим просторијама певничких простора били су приказани ликови апостола, од којих је у јучном сачувано шест фигура, док су у северном, у већој мери оштећеном, видљиве само две. Том периоду припадају и попрсја Арханђела у полукружним пољима изнад улаза у бочне капеле.

- Наша ископавања су показала да је манастир био врло жив и да се око њега налазио град. У 27 некропола пронашли смо крстове, посуде за мешање боја, разне реликвије, епископски штап од костију, али и сребрне и бронзане